

حمایت از تولید فیلم مستند (کوتاه، نیمه بلند و بلند)

مقدمه

بنا بر تجربه سال‌های پیشین هر سال نزدیک به ۵۰۰ طرح از سوی فیلمسازان مستند به عنوان کارگردان یا تهیه‌کننده از مناطق مختلف کشور جهت بهره‌مندی از مشارکت مالی و حمایت ستادی به مرکز ارسال می‌شود. این در حالیست که بودجه مصوب سالیانه مرکز برای مشارکت در تولید فیلم مستند نهایتاً کفاف ده درصد این طرح‌ها را می‌دهد. از این رو برای دستیابی به تولیداتی با کیفیت، مرکز گسترش ناچار از بررسی قانون‌مند و انتخاب سخنگیرانه طرح‌های ارسالی است. در این آیین‌نامه تلاش شده است با در نظر گرفتن تجربه‌های جهانی در بررسی طرح مستند و نیز اقتضائات و شرایط بومی کشور، قواعد بررسی طرح‌های مستند در مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی تشریح شود. این آیین‌نامه به طور دوره‌ای با پیشنهادهای سازنده صنوف سینمای مستند و فیلمسازان و کارشناسان این حوزه قابل تجدید نظر است.

۲) تعاریف:

۲,۱) انواع فیلم مستند از نظر ساختار و مدت به ترتیب زیر تعریف می‌شوند.

۲,۱,۱) فیلم مستند کوتاه: مدت زمان، کمتر از ۴۰ دقیقه

۲,۱,۲) فیلم مستند میان مدت: مدت زمان، بین ۴۰ تا ۶۰ دقیقه

۲,۱,۳) فیلم مستند بلند: مدت زمان، بیشتر از ۶۰ دقیقه

۲,۲,۱) مشاوران کارگروه مستند: شامل سه نفر از مستندسازان حرفه‌ای (کارگردان یا تهیه‌کننده) ماموریت: بررسی طرح‌های

دریافتی پیش از ارائه به کارگروه مستند جهت تطبیق با اولویت‌های ساختاری و موضوعی مدنظر مرکز.

۲,۲,۲) کارگروه مستند: شورایی است سه نفره متشکل از مدیر عامل، معاون مستند و مدیر مستند مرکز

ماموریت: بررسی و تصویب نهایی طرح‌ها و میزان مشارکت مالی و نحوه مالکیت مرکز گسترش در طرح‌های پذیرفته شده به عهده این کارگروه است.

۳,۱) به طور کلی از میان طرح‌ها و ایده‌های دریافتی، موضوعات بدیع و تازه، سوژه‌های جذاب و پرکشش و البته موضوعاتی که به

مسائل کلیدی کشور مطابق فهرست زیر می‌پردازند اولویت دارند:

۳,۱,۱) تبیین آرمان‌های انقلاب اسلامی

۳,۱,۲) فرهنگ مقاومت و دفاع مقدس

۳,۱,۳) فرهنگ و هنر ایران زمین

۳,۱,۴) مفاخر و مشاهیر

۳،۱،۵) ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی

۳،۱،۶) مردم شناسی و فرهنگ اقوام

۳،۱،۷) خانواده و جمعیت

۳،۱،۸) جوانان و نخبگان

۳،۱،۹) مستند ورزشی

۳،۱،۱۰) پیشرفت‌ها و موضوعات علمی

۳،۱،۱۱) باور و اعتماد اجتماعی

۳،۱،۱۲) اقتصاد مقاومتی

۳،۱،۱۳) کسب و کارهای دانش بنیان

۳،۱،۱۴) آسیب شناسی اجتماعی مسأله‌محور

۳،۱،۱۵) آینده نگری بر محور امید و آگاهی

۳،۱،۱۶) محیط زیست و حیات وحش

۳،۱،۱۷) توسعه و پیشرفت

۳،۲) آثار مستند با موضوعات پر تکرار خارج از اولویت تولید مرکز است.

۴) اولویت‌های ساختاری:

۴،۱) اولویت مرکز تولید مستندهای خلاق با ساختار و زبان سینما با به کارگیری شیوه روایت و بیان هنری است و مستندهای با ساختار و زبان مستندهای تلویزیونی در اولویت بعدی هستند.

۴،۲) طرح‌های مجموعه‌ای و سریالی امکان تولید در مرکز را ندارند.

۴،۳) بازارهای پخش و ارائه یک مستند بایستی مشخص باشد و محصول هر طرح باید مناسب ارائه در یکی از موارد زیر باشد:

۴،۳،۱) جشنواره‌های داخلی و یا خارجی

۴،۳،۲) اکران سینمایی و نمایش آنلاین

آیین نامه اجرایی حمایت از تولید فیلم مستند

مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی مطابق این آیین نامه در دو شکل از تولید فیلم مستند حمایت می‌کند:

(۱) حمایت از طرح‌های تولید فیلم مستند و مشارکت مرکز در تولید

(۲) حمایت از مستندهای ساخته شده و ارائه شده به مرکز

(۱) حمایت از طرح‌های تولید فیلم مستند و مشارکت مرکز در تولید

در این بخش طرح‌های ارسال شده به مرکز مطابق این آیین نامه بررسی و مرکز در تولید طرح‌های برگزیده با عقد قرارداد تولید مشارکت می‌نماید. میزان مشارکت و مالکیت طرفین در اثر نهایی بسته به شرایط مختلف، متفاوت خواهد بود.

الف) شرایط ارائه طرح: تهیه کننده یا کارگردان طرح ارائه شده می‌بایست حداقل یکی از شرایط زیر را احراز کند:

(۱) تولید سه مستند قابل قبول.

(۲) عضویت در یکی از انجمن‌های صنفی تهیه‌کنندگان یا کارگردانان سینمای مستند با ارائه کارت عضویت و شماره نظام سینمایی معتبر.

(۳) تولید دو مستند قابل قبول برای افرادی که تحصیلات مرتبط با سینما و یا سابقه حضور در کارگاه‌های آموزشی حضوری مرکز را دارند.

(۴) تولید یک مستند قابل قبول برای افرادی که توصیه نامه از دو مستندساز شناخته شده و معتبر داشته باشند. (متن توصیه‌نامه بنا بر دیدگاه نویسنده آن تنظیم می‌شود).

(۵) دارا بودن سابقه دریافت جایزه مستند از یکی از جشنواره‌های فیلم فجر، سینما حقیقت، فیلم کوتاه تهران (برای فیلم مستند)، جشن خانه سینما و جشن مستقل سینمای مستند و یا جشنواره‌های معتبر جهانی.

تذکر ۱: مرکز طرح ارائه شده‌ای که کارگردان آن در حال تولید مستند دیگری برای مرکز باشد را بررسی نمی‌کند.

تذکر ۲: مرکز طرح ارائه شده‌ای که تهیه‌کننده آن در حال تولید حداکثر دو مستند برای مرکز باشد را بررسی نمی‌کند. در بررسی پیشنهاد طرح دوم یک تهیه‌کننده، بنای مرکز بر مشارکت کمتر است و بایستی تهیه‌کننده آورنده سهم بیشتری از منابع تولید باشد.

ب) مراحل رسیدگی

- ۱) کلیه طرح های ارسالی باید الزاما از طریق پر کردن فرم الکترونیک پروپوزال طرح که از طریق [سامانه خدمات ثبت طرح و تولید مرکز](#) به آدرس defc.ir/dashboard در دسترس است انجام شود. هر طرح در صورت تکمیل مدارک مطابق با این آیین نامه و بررسی سوابق فیلمساز و انطباق طرح با اولویت های ساختاری و محتوایی مرکز در کارگروه مستند، جهت بررسی نهایی ارائه می شود.
- ۲) طرح های ارسالی که فرایند ثبت نام و تکمیل مدارک را با موفقیت طی کرده اند به ترتیب تاریخ ثبت بررسی می شوند.
- ۳) پس از تکمیل فرم الکترونیک و ارسال آن، نتیجه بررسی طرح و سایر اقدامات لازم از طریق همان درگاه ثبت طرح و همزمان از طریق ایمیل به اطلاع فیلمساز خواهد رسید.
- ۴) طرح هایی که دارای دمو (۳ الی ۵ دقیقه) باشد با اولویت در کارگروه مستند بررسی می شود.
- ۵) برآورد مالی تولید برای طرح های پذیرفته شده و میزان مشارکت مرکز با هماهنگی ارائه دهنده و در کارگروه مستند انجام می شود.
- ۶) پس از تایید طرح، قرارداد منعقد شده و کارگروه مستند در مراحل زیر بر روند تولید نظارت می کند:
 - ۶,۱) ارائه برنامه تولید و پژوهش اولیه
 - ۶,۲) توسعه طرح
 - ۶,۳) ارائه اسمبل، گزیده راش یا تریلر ۱۰ دقیقه ای پروژه از راش اولیه پس از ۳۰ درصد پیشرفت فیلمبرداری
 - ۶,۴) ارائه اسمبل، گزیده راش یا تریلر ۱۰ دقیقه ای پروژه پس از ۸۰ درصد پیشرفت فیلمبرداری (برای مستندهای بلند)
 - ۶,۵) ارائه راف کات
 - ۶,۶) ارائه فاین کات
- ۷) نظارت و کنترل: معاونت مستند مرکز متولی نظارت و کنترل پروژه های تولیدی مرکز است. در صورت لزوم ارائه مشاوره و نظارت بر روند تولید توسط یک مشاور تعیین شده از سوی معاونت مستند در مراحل توسعه طرح، فیلمبرداری و تدوین انجام می شود.
- ۸) ارزیابی: پس از تحویل نسخه نهایی در کارگروه مستند ارزیابی کمی و کیفی انجام و به میزان مصوب کارگروه تا سقف پیش بینی شده در قرارداد به بودجه افزوده و یا از آن کاسته می شود.

ج) تذکرات مهم:

- ۱) طرح‌های پذیرفته شده علاوه بر اطلاع رسانی به ارائه دهنده از طریق ایمیل، در سایت مرکز با اعلام عنوان طرح، عوامل اصلی، خلاصه داستان (لاگ لاین) و در صورت موافقت فیلمساز، تریلر ارائه شده، اطلاع رسانی عمومی خواهد شد.
- ۲) طرح‌هایی که توسط کارگروه مستند پذیرفته نشده است از طریق سامانه مرکز و ایمیل به اطلاع ارائه دهنده خواهد رسید و مجدد بررسی نخواهد شد.
- ۳) از هر شخص یک طرح جهت بررسی پذیرفته می‌شود. پس از بررسی و پذیرفته نشدن آن، امکان ثبت و بررسی طرح جدید امکان پذیر است.
- ۴) امکان جایگزینی طرح دیگری پس از بررسی در کارگروه مستند و رد شدن طرح اولیه وجود ندارد و طرح جدید طبق آیین نامه در نوبت بررسی قرار می‌گیرد.
- ۵) امکان بررسی طرح‌های فیلمسازی که قراردادشان با مرکز به اتمام رسیده است شش ماه پس از تسویه حساب قرارداد امکان پذیر است.
- ۶) امکان بررسی طرح‌های فیلمسازی که قراردادشان با تاخیر غیر موجه به سرانجام رسیده است تا دو سال پس از تسویه حساب قرارداد مقدور نمی‌باشد.
- ۷) طرح‌های تکمیل شده برندگان جایزه در آخرین دوره جشنواره سینما حقیقت و جشنواره فیلم فجر برای یک بار خارج از نوبت بررسی خواهد شد.
- ۸) تهیه‌کنندگان طرح‌های پذیرفته شده ملزم به ارائه فرم امضا شده رضایت‌نامه سوژه‌ها و رضایت‌نامه مالکین مکان‌های فیلمبرداری هستند.
- ۹) تهیه‌کنندگان طرح‌های پذیرفته شده، در طول مدت تولید مستند ملزم به ارائه یک نسخه از قرارداد عوامل اصلی (کارگردان، فیلمبردار، صدابردار، آهنگساز، نویسنده و تدوینگر) به مرکز هستند.
- ۱۰) در شرایط مساوی طرح‌هایی که کارگردان و تهیه‌کننده متفاوت داشته باشند برای مرکز اولویت خواهند داشت.
- ۱۱) تولید طرح‌هایی که آورنده آن علاوه بر صلاحیت‌های عمومی، امکان ویژه‌ای برای پخش در بازارهای جهانی و جذب سرمایه از نهادها و یا موسسات فرهنگی و هنری ملی و بین‌المللی داشته باشد به تشخیص کارگروه مستند ممکن است بدون طی تشریفات این آیین نامه تصویب شود.
- ۱۲) طرح‌هایی که به صورت مشارکتی با سایر نهادها در مرکز تولید می‌شود شامل طی مراحل فوق نخواهد بود و تابع توافقی است که بین مرکز و نهاد سرمایه‌گذار صورت می‌گیرد. همینطور طرح‌هایی که از سوی مرکز به فیلمسازی پیشنهاد شود لزوماً دربرگیرنده همه مراحل ذکر شده این آیین‌نامه نیست.

۲) حمایت از مستندهای ساخته شده و ارائه شده به مرکز

اولویت مرکز گسترش، مشارکت در تولید طرح‌های مستندی است که به مرکز ارائه می‌شود اما در موارد بسیار نادر مرکز از مستندهای ساخته شده به دو صورت ارائه مبلغ حمایتی بدون مشارکت در مالکیت اثر و یا پرداخت بخشی از حقوق مالکیت فیلم و شریک شدن در اثر حمایت می‌کند. شرایط عمومی این حمایت به شرح ذیل است

۲,۱) مستندهای تولید شده و متقاضی حمایت در کارگروه مستند مرکز بررسی و انتخاب می‌شوند. این کارگروه نوع حمایت و میزان مبلغ حمایت را بر اساس سیاستهای مرکز و نیز کیفیت اثر ارائه شده تعیین خواهد کرد.

۲,۲) بیش از یک سال از تولید فیلم نگذشته باشد.

۲,۳) در هیچ کدام از جشنواره های داخلی و خارجی شرکت نکرده باشد.

۲,۴) کارگردان یا تهیه کننده آن قرارداد فیلم در حال تولید با مرکز نداشته باشند.